

Pirmas

TĄ VAKARĄ, KAI ŠVENČIAME ATĖNĖS LIU SUTARTĮ SU „Netflix“, tampu jos mirties liudininke.

Bet pirmiau užbėgsiu įvykiams už akių – kad suprastumėte šią istoriją, apie Atėnę jums reikia žinoti du dalykus:

Pirma, ji turi viską: iškart po koledžo pasirašė sutartį su didele leidykla dėl keleto knygų, baigusi visiems puikiai žinomą kūrybinio rašymo kursą įgijo menų magistro laipsnį, gali pasiukuoti nemenku prestižinių meno rezidentūrų rinkinuku, o jos nominacijų sąrašas gerokai ilgesnis nei mano pirkinių. Būdamą dvidešimt septynerių metų ji jau išleido tris romanus – ir kiekvienas jų tapo vis didesniu hitu. Atėnei sutartis su „Netflix“ – ne viso gyvenimo įvykis, o tik dar vienas laimikis kelyje į literatūrinę sėkmę, kuriuo ji be jokių kliūčių žengia nuo pat mokslų baigimo.

Antra, – turbūt tai tiesiogiai susiję su pirmuoju punktu, – ji beveik neturi draugų. Mūsų amžiaus rašytojai – ambicingi naujokai, sulaukę vos trisdešimties – dažniausiai buriasi

draugėn. Socialiniuose tinkluose apstu tokio būrimosi pavyzdžių – rašytojai svaigsta dėl dar neišleistų vienas kito rankraščių (IŠ KOTO VERČIANTIS TEKSTAS!), spygauja išvydę naujus viršelius (MIRŠTU, KAIP GRAŽU!!!) ir skelbia asmenukes iš literatūrinių susitikimų kitame pasaulio krašte. Bet Atėnės instagramo nuotraukose daugiau nieko nėra. Tviteryje septyniasdešimčiai tūkstančių sekėjų ji nuolat skelbia savo karjeros naujienas ar savotiškus juokelius, bet įrašuose retai kada mini kitus žmones. Nesišvaisto garsiais vardais, neaptarinėja ir nerekomenduoja kolegų knygų, viešumoje pretenzingai ar viltingai nesitrina prie kitų, kaip kartais daro pradendantieji rašytojai. Per visą mūsų pažinties laiką nė sykio negirdėjau jos kalbant apie kitus artimus draugus, išskyrus mane pačią.

Anksčiau maniau, kad ji tiesiog pasipūtusi. Atėnei taip kvailai, taip beprotiškai sekasi, kad visai suprantama, kodėl jai nesinori maišytis su paprastais mirtingaisiais. Veikiausiai šnekučiuojasi tik su tviterio įžymybėmis ir draugais bestselerių autoriais, gebančiais ją palinksminti savo prakilniais pastebėjimais apie šiuolaikinę visuomenę. Bičiuliautis su proletarais Atėnei nėra kada.

Bet pastaraisiais metais iškėliau kitą teoriją: man regis, visi kiti, kaip ir aš, tiesiog negali jos pakęsti. Šiaip ar taip, juk sunku draugauti su žmogumi, visais atžvilgiais tave pranokstančiu. Veikiausiai žmonės Atėnės paprasčiausiai nemėgsta, nes niekam ne pagal jėgas nuolat stengtis jai prilgti, tik man. Matyt, esu visiškai apgailėtina.

Taigi tą vakarą Džordžtaune, triukšmingame, pernelyg brangiame bare ant stogo, mudvi su Atėne švenčiame. Ji maukia

kokteilius lyg jausdama pareigą įrodyti, jog smagiai leidžia laiką, o aš gėrime skandinau niekšišką troškimą, kad ji nudustų.

SUSIDRAUGAVAU SU ATÈNE TIK DÈL PALANKIAI susiklosčiusių aplinkybių. Pirmaisiais metais Jeilyje mudvi gyvenom tame pačiame aukšte; vos pradėjusios suvokti pasaulį, užsigeidėm tapti rašytojomis, tad nuolat susitikdavom įvairiuose rašymo seminaruose. Karjeros pradžioje skelbėm apsakymus tuose pačiuose literatūriniuose žurnaluose, o baigusios mokslus po kelerių metų persikėlėm į tą patį miestą: Atėnė gavo prestižinę Džordžtauno universiteto stipendiją, – kalbama, jog taip sužavėjo personalą savo paskaita Amerikos universitete, kad Anglų kalbos fakultete vien dėl jos buvo įsteigta kūrybinio rašymo disciplina, – o aš dėl to, kad mamos pusseserė, turėjusi butą Rosline, žadėjo man jį išnuomoti, jei mokėsiu komunalinius mokesčius ir nepamiršiu palaistyti gėlių. Niekada nebuvom giminingos sielos, nesiejo mūsų ir jokia sunki, skausminga trauma, tiesiog nuolat atsidurdavom toje pačioje vietoje ir užsiimdavom tais pačiais reikalais, tad bičiuliautis buvo patogiu.

Ir nors pradėjome nuo to paties, – nuo dėstytojos Natalijos Geins „Trumpų grožinės literatūros kūrinių įžangos“, – baigusios mokslus, pasukome visiškai skirtingais keliais.

Pirmąją savo knygą parašiau apimta įkvėpimo tais metais, kai dirbau programoje „Mokyk Amerikai“ ir lipau ant sienų iš nuobodulio. Kasdien grįžusi po darbo skrupulingai kurpiau istoriją, brandintą nuo pat vaikystės, tas smulkmenišką ir subtiliai stebuklingą pasakojimą apie brendimą, gedulą, netektį

ir seserystę vadinosi „Virš klevo“. Išsiunčiau rankraštį beveik penkiasdešimčiai literatūros agentų, kol galų gale išleisti jį apsiėmė maža leidykla „Evermore“, paskelbusi atvirą priėmimą. Avansas tuo metu man regėjosi tiesiog nepadariai didelis, – dešimt tūkstančių dolerių plus procentinis honoraras, jei knyga atsipirks, – bet tada dar nežinojau, kad Atėnė už savo debiutinį romaną iš „Penguin Random House“ gavo šešiaženklę sumą.

Likus trims mėnesiams iki knygos išleidimo, „Evermore“ išlėkė į orą, taigi leidinio teisės vėl grįžo man. Stebuklas, bet mano agentas, su kuriuo pradėjau dirbti gavusi pradinį „Evermore“ pasiūlymą, už dvidešimties tūkstančių dolerių avansą jas pardavė vienai iš penkių didžiųjų leidyklų – „neblogas sandomis“, buvo rašoma tinklalapyje „Publishers marketplace“. Tariausi, kad pagaliau man pavyko, kad visos mano svajonės tapti garsia rašytoja tuoj išsipildys, bet, artėjant išleidimo dienai, pirmasis dešimties tūkstančių egzempliorių tiražas buvo sumažintas perpus, šešių miestų knygos pristatymo turas virto trimis stabtelėjimais Vašingtono apylinkėse, o žadėtąsias garsių autorių citatas ant knygos viršelio mačiau kaip savo ausis. Antrojo tiražo nė negavau. Iš viso pardaviau du, gal tris tūkstančius egzempliorių. Per vieną iš leidybinių nuosmukių, kuriuos sukelia ekonomikos sudrebėjimas, buvo atleista mano redaktorė, tad patekau pas vyruką vardu Garetas, kuris kol kas taip mažai domisi mano knyga, kad kartais imu svarstyti, ar tik nebus išvis manęs pamiršęs.

Bet juk viskas eina pagal planą, kartoją man pažįstami. Pradžia visad būna šūdina. Tokie jau tie leidėjai. Dėl Niujorke nuolat tvyrančio chaoso ir jie, ir agentai ištiesai pervargę, gauna

skatikus ir dėl to esti amžinai išsiblaškę. Kaimyno kieme žolė tikrai ne žalesnė. Savo leidyklos neapkenčia kiekvienas autorius. Pelenės istorija tėra pramanas, viską lemia sunkus darbas, atkaklumas ir nenumaldomos laimingo bilieto paieškos.

Tai kodėl kai kurie žmonės jau pirmuoju bandymu šauna į žvaigždes? Praėjus pusmečiui po debiutinio Atėnės romano pasirodymo, populiarus literatūrinis žurnalas išspausdino gundančią jos nuotrauką ir straipsnį „Nauja literatūros meistrė pasirengusi pasakoti amerikiečių, kilusių iš Azijos ir Ramiojo vandenyno salų, istorijas, kurių mums taip stinga.“ Ji pardavė knygos leidimo teises užsienyje trisdešimčiai skirtingų leidėjų. Jos debiutą kritikai sutiko fanfaromis tokiuose leidiniuose kaip „New Yorker“ ir „New York Times“, jis ištisas savaitės laikėsi visų bestselerių sąrašų viršūnėse. Dėl kitų metų apdovanojimų viskas atrodė aišku kaip dieną. Pirmasis Atėnės romanas „Balsas ir aidas“ apie kinų kilmės amerikietę, gebančią iškvieti visų mirusių šeimos moterų dvasias, – vienas iš tų retų rašinių, kuriuos gali priskirti tiek spekuliatyviajai, tiek komercinei literatūrai, – buvo nominuotas „Booker“, „Nebula“, „Hugo“, „World Fantasy“ apdovanojimams ir du iš jų laimėjo. Tai įvyko vos prieš trejus metus. Nuo tada ji išleido dar dvi knygas, ir kritikai vieningai sutaria, kad kiekviena jų vis geresnė.

Negaliu sakyti, kad Atėnė netaalentinga. Ji *velniškai* gera rašytoja – skaičiau visus jos darbus, ir pavydas man tiek netemdo akių, kad neatpažinčiau gero kūrinio. Bėda yra *ji pati*. Paprastai tariant, Atėnė Liu tiesiog velniškai kieta. Netgi jos vardas – Atėnė Ling En Liu – atrodo kietas; bravo, pone ir ponja Liu,

judu tobulai suderinote klasiką ir egzotiką. Atėnė gimė Honkonge, augo Sidnėjyje ir Niujorke, o mokėsi britų internatuose, kur įgijo prašmatnų nenusakomą akcentą, ji aukšta ir liekna lyg nendrė, elegantiška kaip visi buvę baletų šokėjai, blyški ir porcelianas ir dėl rudų akių, kurias puošia ilgos blakstienos, primena kinų kilmės Enę Hatavėj (čia nėra nieko rasistiško, juk syki Atėnė pati paskelbė savo asmenukę greta Enės nuotraukos iš kažkokio renginio su raudonu kilimu ir šalia dviejų porų didžiulių stirnos akių prirašė „Dvynės!“).

Ji neįtikėtina. Tiesiogine žodžio prasme neįtikėtina.

Tad nenuostabu, kad jai puikiai sekasi – toks jau tas leidybos pasaulis. Pirmiausia išrenkamas nugalėtojas, ganėtinai patrauklus, kietas, jaunas ir „kitoks“ (juk vis vien apie tai galvojam), o tada jam skiriami visi pinigai bei kiti ištekliai. Sušikta savivalė. Na, gal ne savivalė, bet sėkmė vis tiek neturi nieko bendra su gebėjimu rašyti. Atėnė – graži, baigusi Jeilį, egzotiškos išvaizdos, nenuspėjamos seksualinės orientacijos nebaltoji – tapo Aukštesniųjų Jėgų išrinktąja. O aš tesu rudaakė rudaplaukė Džunė Heivord iš Filadelfijos; kad ir kiek plūksiuosi, kad ir kaip gerai rašysiu, niekad netapsiu Atėne Liu.

Maniau, kad dabar ji jau bus mane išaugusi. Bet draugiškos žinutės kaip plaukė, taip plaukia. „Kaip šiandien rašosi?“ „Pasiekei išsikeltus tikslus?“ „Sėkmės spėti iki termino!“ Nesiliauja ir kvietimai: į „El Centro“ laimingąją valandą paskanauti margaritų, į „Zaytinya“ vėlyvųjų pusryčių, į poezijos vakarą miesto centre. Mudvi sieja ta paviršutiniška draugystė, kai žmonės, leisdami nemaža laiko kartu, sugeba beveik nepažinoti vienas kito. Iki šiol neišsivaizduoju, ar Atėnė turi brolių ar seserų. Pati

niekada nesiteirauja apie mano vaikus. Bet mes nuolat susitinkam, juk tai labai patogiu: abidvi gyvenam Vašingtone, be to, su amžiumi vis sunkiau susirasti draugų.

Jei atvirai, nelabai suprantu, kodėl ji mane mėgsta. Susitikusi visad apkabina. Bent dusyk per savaitę palaiko mano įrašus socialiniuose tinkluose. Bent kas du mėnesiai susitinkam išgerti, dažniausiai jos iniciatyva. Ir vis dėlto nenutuokiu, kokia Atėnei nauda iš manęs: nesu nė perpus tiek įtakinga, populiari ar turinti ryšių, kad mudviejų kartu praleistas laikas jai bent kiek atsipirktų.

Giliai širdyje visad įtariau, jog ji nevengia mano draugijos būtent todėl, kad negaliu su ja varžytis. Suvokiu Atėnės pasaulį, bet nekeliu jai jokios grėsmės, o jos laimėjimai man tokie nepasiekiami, kad uždama man ausis apie savo pergalės ji nė kiek nesigraužia. Manau, kiekvienam norėtusi bendrauti su draugu, kuris nėra maž neabejoja mūsų pranašumu, nes žino pats esąs niekam tikęs. Argi ne smagu turėti žmogų, ant kurio gali viską išlieti.

– NEGALI BŪTI TAIP BLOGAI, – RAMINA MANE ATĖNĖ. – Neabejoju, kad leidimas minkštais viršeliais tiesiog bus keliems mėnesiams atidėtas.

– Nebus, – atšaunu jai. – Jis atšauktas. Bretas sako, kad tiesiog... nerasta galimybės jį įtraukti į leidybos planą.

Ji paplekšnoja man per petį.

– Et, nesijaudink. Už kietus viršelius vis vien geresni procentai! Nėra to blogo, tiesa?

Drąsu manyti, kad iš viso gaunu procentų. Balsu to neištariu. Sudrausmintą už netaktą Atėnė ima perdėtai atsiprašinėti, o su tuo taikstytis gerokai sunkiau, nei tiesiog nuryti susierzinimą.

Mudvi sėdime ant sofos „Graham“ bare ant stogo ir žvelgiame į saulėlydį. Atėnė maukia antrą stiklą „Whiskey sour“, aš – trečią taurę pino nuaro. Vėl užkliūvame už seniai pabodusios mano bėdų dėl leidėjo temos – velniškai apmaudu, nes tai, ką Atėnė laiko paguoda ar patarimais, man visad labiau panėši į druską ant žaizdos.

– Nenoriu pykdyti Gareto, – atsakau. – Atvirai kalbant, regis, jis nekantrauja atmesti tą knygą vien tam, kad galų gale manęs atsikratytų.

– Oi, tik nenuvertink savęs, – ramina Atėnė. – Juk tavo debiutinę nupirko, tiesa?

– Nenupirko, – kaskart turiu jai tai priminti. Kalbai kryptant į mano problemas, jos atmintis darosi skylėta kaip rėtis: reikia dusyk ar trissyk pakartoti, kad galų gale ką įsimintų. – Nupirkusi redaktorė buvo atleista, todėl gavau dirbti su juo; kai mudu kalbamės, man kaskart atrodo, kad jis tiesiog mechaniškai atlieka, kas būtina.

– Tada tegul užsipisa, – džiugiai pareiškia Atėnė. – Dar po vieną?

Gėrimai čia beprotiškai brangūs, bet nieko tokio, nes vaišina ji. Visad vaišina – dabar jau net lioviausi siūlyti. Nemačiau, kad išvis kada suvokė, ką reiškia brangu ir pigu. Baigusi Jeilį išsyk ėmė studijuoti valstybės finansuojamoje magistrantūroje, o dar vėliau jos banko sąskaitą papildė šimtai tūkstančių dolerių. Kai sykį papasakojau, kad žemiausios grandies

leidybos darbuotojai Niujorke uždirba vos trisdešimt penkis tūkstančius per metus, ji sumirksėjo ir paklausė: „Ar tai daug?“

– Mielai išgerčiau malbeko, – atsakau. Devyniolika dolerių už taurę.

– Tai aišku, pupa. – Atėnė atsistoja ir nulinguoja prie baro. Barmenas jai nusišypso, o ji iš nuostabos šūkteli ir stveriasi už burnos it kokia Širlė Templ. Pasirodo, vienas iš džentelmenų prie baro jai atsiuntęs taurę šampano. – Taip, mes *tikrai* švenčiam. – Elegantiškas, skambus it varpelis jos juokas užgožia muziką. – O gal galima ir draugei? Aš sumokėsiu.

Man šampano niekas nesiuntinėja. Bet nieko čia keisto. Atėnė sulaukia galybės dėmesio kaskart, kai kur nors pasirodome – jei ne susižavėjusių skaitytojų, prašinėjančių nuotraukos ir autografo, tai tiesiog apsalusių vyrų ar moterų. O štai manęs jie nemato.

– Taigi, – ji prisėda šalimais ir paduoda man taurę. – Nori išgirsti apie mano susitikimą su „Netflix“? O Dieve, Džun, tai buvo beprotiška. Susipažinau su žmogumi, prodiusavusiu „Tigrų karalių“! *Tigrų karalių!*

Pasidžiauk jos sėkme, sau paliepiu. Tiesiog pasidžiauk, tegul turisi šį vakarą.

Žmonės apibūdina pavydą kaip kažkokį veriantį žalią nuodingą jausmą. Nepagrįstą, rūgštų, piktybinį. Bet, mano nuomone, rašytojų pavydas labiau primena baimę. Pavydas – tai padažnėjęs pulsas, iš tviterio sužinojus apie Atėnės sėkmę: sutartį dėl naujos knygos, dar vieną nominaciją apdovanojimui, ypatingą leidinį, užsienyje parduodamas autorines teises.

Pavydas yra nuolatinis lyginimasis su ja mano nenaudai, baimė, kad rašau nepakankamai gerai ar nepakankamai greitai, kad *manęs pačios* nepakanka ir niekada nepakaks. Pavydas – kai vien sužinojusi apie Atėnės sutartį su „Netflix“ dėl šešiaženklės sumos, ištisas dienas negaliu dirbti, nepajėgiu susikaupti ir jaučiuosi graužiama gėdos bei pasibjaurėjimo savimi, jei tik knygyno vitrinoje išvystu kokią jos knygą.

Visi mano pažįstami rašytojai kam nors ko nors pavydi. Rašymas – vienišųjų užsiėmimas. Rašydamas negali žinoti, ar tavo kūrinys bent ko vertas, ir nuo menkiausios užuominos apie tai, kad atsilieki nuo visuotinio lėkimo, įpuoli į didžiausią nevirtį. Rūpinkis savo reikalais, sako kiti. Tačiau tai labai sunku, kai visų jų reikalai nuolat lenda tau į akis.

Bet kartais pajuntu ir išties piktą pavydą, pavyzdžiui, kai girdžiu Atėnę liaupsinant *savo* leidėją literatūrinę galiūnę Marleną Ng. „Ji ištraukė mane iš nežinios ir išties supranta, ką savo amatu noriu pasiekti, žinai?“ Stebeiliju į rudas Atėnės akis tarp tų apgailėtinais ilgų blakstienų, dėl kurių ji panėši į Disnėjaus pieštą miško žvėrelį, ir svarstau: koks jausmas būti tavimi? Koks jausmas būti tokiai neįmanomai tobulai, gauti visa, kas pasaulyje geriausia? Gal dėl tų gėrimų, o gal dėl pernelyg įsižadusios rašytojos vaizduotės pajuntu krūtinėje tvenkiantis kažką karšto, užsigeidžiu įbrukti pirštus į tą uogų raudonumo lūpų dažais išdažytą burną ir nuplėšti jai veidą, tvarkingai nudirti odą lyg apelsino žievę, kad įsinerčiau jon pati.

– Susidaro įspūdis, kad ji tiesiog mane *supranta*, lyg mylėtusi su mano žodžiais. Ta prasme, mintyse, – kikendama Atėnė meiliai suraukia nosį. Susituriu į ją nebakstelėjusi. – Ar tau

niekad neatrodė, kad redagavimas panėši į seksą su redaktoriu-
mi? Tarsi judu pradėtumėt kokį nors rimtą literatūrinį kūdikį.

Suvokiu, kad ji girta. Nuo pustrėčio gėrimo girta kaip šle-
petė ir vėl bus pamiršusi, kad savo redaktoriaus aš, po teisybei,
neapkenčiu.

Atėnė visiškai nesugeba gerti. Tai patyriau pirmąją studi-
jų savaitę kažkokiame vakarėlyje Ist Roke, vyresnio studento
namuose – teko ją, vemiančią į klozetą, laikyti už plaukų. Jos
skonis prašmatnus: ji mėgsta girtis daug išmananti apie skotį
(vadina jį viskiu, kartais viskiu iš Škotijos aukštumų), bet štai
išgėrė vos lašą ir visa išraudusi jau velia sakinius. Atėnė itin
mėgsta prisigerti, o girta darosi pasipūtusi ir dramatiška.

Pirmą sykį tokį jos elgesį pastebėjau San Diego komiksų
konferencijoje. Sėdėjome susibūrę aplink didelį stalą viešbučio
bare, ji per garsiai kvatojosi liepsnote liepsnojančiais skruos-
tais, o greta sėdintys vaikinai (netrukus vienas jų tviteryje buvo
demaskuotas kaip serijinis seksualinis priekabiautojas) noriai
stebeilijo jai į krūtinę.

– O Dieve, – vis kartojo Atėnė, – esu tam nepasiruošusi.
Man visa tai dar atsirūgs. Aš nepasirengusi. Kaip manot, jie
manęs nekenčia? Visi slapta manęs nekenčia, tik niekas nesa-
ko? O *jūs* pasakytumėt, jei nekęstumėt?

– Ne, ne, – vaikinai glostinėdami rankas ją ramino. – Nie-
kas kaip gyvas negalėtų tavęs nekęsti.

Pirmiau maniau, kad tokiu elgesiu ji tiesiog siekia dėme-
sio, bet taip būna ir mudviem likus dviese. Atėnė tampa to-
kia pažeidžiama. Ima kalbėti taip, lyg tuoj pratrūktų raudoti
arba pultų dalytis paslaptimis, kurių iki šiol dar niekam nėra

atskleidusi. Sunku žiūrėti. Įžvelgdama joje nelyginant kokią neviltį, nebesumoju, kas labiau mane baugina: ar kad ji, neprilygstama manipuliuotoja, geba šitaip vaidinti, ar kad jos kalbos gali būti tiesa.

Čia plyšauja muzika, nuo žemųjų dažnių vibruoja grindys, bet baras vis viena atrodo apmiręs – nenuostabu, juk šiandien trečiadienio vakaras. Du vyrai priėję mėgina įpiršti Atėnei savo telefono numerį, bet ji tik numoja ranka. Mes čia vienintelės moterys. Ant stogo tylu ir klaustrofobiška, net šiurpoka, tad baigusios gerti išeinam lauk. Man lyg palengvėja nuo minties, kad vakaras tuo ir baigsis, bet Atėnė kviečia pas save, reikėsia tik truputėlį pavažiuoti iki Duponto žiedo.

– Nagi, – neatlyžta ji. – Laikau atidėjus nuostabaus viskio būtent šiai akimirkai – turi užėiti paragauti.

Jaučiuosi pavargusi ir nepasakyčiau, kad labai smaguosiu, nes išgėrusi imu dar bjauriau pavydėti, bet man smalsu pamatyti Atėnės namus, taigi sutinku.

O šie išties velniškai nuostabūs. Žinau, kad ji turtinga – už bestselerius visgi nubyra nemenki procentai – bet lig šiol nesu-vokiau, *kokia* turtinga. Pakylame iki buto su dviem miegamaisiais devintame aukšte, kur ji gyvena viena, – viename kambaryje miega, kitame rašo, – su aukštomis lubomis, žvilgančiomis medinėmis grindimis, langais per visą kambario aukštį ir balkonu aplink visą pastato kampą. Butas jos įsirengtas instagra-mą užvaldžiusiu populiariuoju stiliumi, itin minimalistiniu, bet prabangiu: elegantiški mediniai baldai, kukliai dekoruotos knygų lentynos ir modernūs vienspalviai kilimai. Net augalai čia atrodo brangūs. Po kalatėjomis šnypščia oro drėkintuvus.